

lázatok, amelyek jelentősen megkönnyítik az olvasott információ könnyebb befogadását. A szöveg jól megszerkesztett, könnyen követhető, az eligazodást talán egy tárgymutató még megkönnyíthette volna. Vig István munkáját lexikográfusoknak, minden, szótárak iránt érdeklődő olvasónak, valamint egyetemi hallgatóknak és doktoranduszoknak ajánlom.

Dudás Előd

PhD-hallgató

ELTE BTK

Szláv nyelvtudományi PhD-program

Sziksainé Nagy Irma szerk. A stíluskohézió eszközei a modern és posztmodern szövegekben.
Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2011. 251 oldal

A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének Kiadványai sorozat 89. számaként 2011-ben jelent meg ez a tanulmánykötet, amely „A szöveg- és stílusvizsgálat sajátos irányai” című kutatóegyetemi programok konferencia-előadásait adja közre. A konferencia címe megegyezik a kötet címével, vagyis: *A stíluskohézió eszközei a modern és posztmodern szövegekben*. Tizenhét tanulmányt foglal magában, bár beszélhetnénk tizennyolcra is, ugyanis a szerkesztői Előszó tárja elének a kötet olvasása közben feltehetően felmerülő kérdéseket, esetleg dilemmákat figyelemfelkeltő szándékkal.

Az Előszó összegez, csoportosít, rendszerez; a szándék és eredmény tükrében szemléli az egyes írásokat. Azt igyekszik megláttatni, hogyan kötődnek a jelzett címhez a dolgozatok, mely síkon és milyen mértékben segítik a fogalom, a „stíluskohézió” egyértelműsítését. Jól látja, hogy némely munka csak érintőlegesen, mások áttételesen hordozzák magukban a megjelölt téma kulcsfogalmának, a stíluskohézióknak az értelmezését: Szabó Zoltán ismert definíciójához képest ennek elfogadását, kiegészítését, esetleg újraértelmezését, pontosítását. Sziksainé Nagy Irmát a konferencia szervezőjeként és a kutatócsoport vezetőjeként az érdekelte, hogy terminus technikusként él-e ez a fogalom, vagy heterogén az értelmezése, használata. A kötetben megjelent írásokat vizsgálva az utóbbi igazolódott: „Konferenciaszervezőként nem kívántam ezt a fogalmat körülhatárolni [ti. a stíluskohéziót], mert arra voltam kíváncsi: ki mit ért a stíluskohézió fogalmán. Ennek egyenes következménye lett az a tarkaság, amely a konferencia előadásában megjelenik” (7). E véleménye megalkotásában a szerkesztő hivatkozik a kötet szakmai lektorára, Kocsány Piroskára, és vele egyetértve kellő rálátással és objektivitással megrajzolt képet kapunk a tanulmányokról.

A kompetens kutató, stilisztika, Sziksainé Nagy Irma megállapításai alapján csoportokat alkotva rendezhetők a dolgozatok az Előszóban leírtak szerint. Legelőször a lényeges meglátásokat kiemelve idézem fel a gondolatsort. Arra a kérdésre válaszolva, hogy mi okozza a konferenciakötet heterogenitását, a vizsgált kérdéskörben a szerző válasza is sokrétű; néhány észrevétele a következő.

1. A stíluskohézió és környéke kérdéskör úgy határolódik el, hogy inkább a szöveget összetartó, szövegszerűsítő sajátosságok kerülnek a stíluskohézió helyébe, vagy maga a stílus azonosul a stíluskohézió fogalmával.
2. Több szaktudomány – retorika, nyelvészet, stilisztika stb. – elméleti megállapításainak egybevetése történik meg, de konklúzióként a stíluskohézió említése inkább elmosódva, mint elkülönítve jelenik meg.
3. Más dolgozatban a fogalom tartalmához visz közelebb a szövegértelmezés kibontása, interpretálhatósága, a téma és a nyelvi eszközök funkciója, amelyek a stíluskohéziót biztosítják az adott szövegben.
4. Többben egy-egy jelenséget ragadnak meg a szövegben belül, és ennek a kohéziót adó funkcióját bizonyítják, mindez helyénvaló, előrelépés is egyben, ám a stíluskohézióknak csak része.
5. A mikro-, mezo- és makrostilisztikai eszköztár elemzésével az adott mű stilisztikai homogenitásában véli a szerző a stíluskohéziót fellelni. Néhányan jelentésbeli, olykor lexikográfiai tárgyias jelenségekre összpontosítanak.
6. Helyet kap egy új szövegtípusnak, a blog stílusjegyeinek a bemutatása, amely egyértelműen mutat stílárius egységet annak ellenére, hogy a szerzők más-más aspektusból nyilatkoznak meg az interneten.

Szikszaíné Nagy Irma elfogadón szól a kötetbe került kivételként említett tanulmányokról is, amelyek nem a stíluskohéziót, hanem egyéb szempontot érvényesítenek, és ennek elemzése válik a munka fő tárgyává. Megjelenik például egy költő teoretikus munkásságában föllelhető véleménye a stílussal kapcsolatban, azaz ennek elemzése és a költő munkásságával igazolt állítások áttekinthető rendje. Másutt a középpontba kerül a narrativika, illetve a nézőpont elméletének szemléltetésére egy regény. Elemzésében a regény stílusára vonatkozó, találói, de általános megállapításokkal beéri a szerző. Megjelenik egy-egy költő munkásságának érzelmi, olykor filozofikus vizsgálata, értelmezése is. Egy másik dolgozat szubjektív indíttatással egy kevésbé emlegetett író életútjáról ad képet, kiegészítve tárgyias-lexikális adatok stilisztikai funkciójával, és szó esik a stíluskohézió, valamint a rokon fogalmak szakirodalmának a leírtakat hitelesítő megállapításairól is.

Egyet kell értenünk az Előszó szerzőjével, hogy a konferenciakötet anyaga értékes hozzájárulás a mai stilisztikai kutatásokhoz, de az is kiviláglik, hogy szükség van az alapfogalmak tisztázására. Szikszaíné Nagy Irma külön is felhívja a figyelmet arra, hogy Szabó Zoltánnak a többször idézett stíluskohézió-fogalma („a szöveg stílusát alkotó elemek összetartozó ereje”) nem csupán a stílusjegyeket tekinti stíluskohézióknak, hanem „a stilisztikai megállapításon túllépve a stílusjegyek összefüggérendszerét is, a mű egészébe [...] való szerves beilleszkedését érti ezen a [...] képlekeny fogalmon” (9).

A kötet szerkesztője, a kutatócsoport vezetője úgy indítja útjára a munkát, hogy korántsem tekinthet lezártnak a stíluskohézióra vonatkozó kutatásokat, sőt az eddigi tapasztalatok alapján kérdéseket tesz fel, amelyekre a válaszok a még ezután elvégzendő vizsgálódások eredményeiben rejlenek.

Bár láttuk, hogy a konferenciakötet sarkalatos problematikája már a bevezetőben kirajzolódott, mégis érdemes szólnunk a kötet egészéről általánosan és az egyes részekről vázlatosabban. A kötet címének a kulcsszavai: *stíluskohézió, eszköz, szövegek*. A címhez igazodva a szerzők mind-egyikének vizsgálata konkrét szöveghez kötődik, kiválasztották azt a modern-posztmodern szépirodalomból való korpuszt, amelyet alkalmasnak tartottak hipotézisük igazolására, vagy fordítva: azt a szöveget vették górcső alá, amelyik sugallt olyan stílusjegyet, amelyet megvizsgálva a kohéziót biztosító eszközök sorába, rendszerébe tarthat.

A szubjektívtól a tárgyilagossáig nivelláló szövegvizsgálatok hozadéka a stíluskohézió esz-köztárát egészíti ki, illetve illeszti bele abba a rendszerbe, amely a fogalom differenciai specifikái közé tartozhat, ha a stíluskohézió a jelenlegivel pontosabban definiálható (?) lesz. E tanulmánykötet homogenitását sokrétűsége ellenére a címben jelzett három kulcsszónak mint fogalomnak tartalmi jelenléte, összefüggérendszerének, érintkezési pontjainak kimutatása és kellő körültekintéssel megfogalmazott konklúziója adja. Az alábbiakban röviden az egyes tanulmányokról szövegek.

Domonkosi Ágnes az internet kommunikációs világából a blogot, azon belül az „énblog” posztmoderne mondható szövegeit tekinti vizsgálat tárgyának. Stílusát megítélve az „énblog” karaktere közösségi és egyéni, a szerző többek közt azt emeli ki, hogy melyek a speciális, kohéziót biztosító lehetőségek és megjelenési formák. Afféle belső monológ ez a műfaj, de fiktív hallgatót feltételezve, aki azonban olvasóként jelenik meg. Mindez bővebben kifejtve, modern szakirodalommal hitelesítve jelenik meg a tanulmányban.

Eöry Vilma a szerkezeti-narrációs viszonyokkal összefüggő stíluskohéziót elemzi Márai Sándor: *San Gennaro vére* című regényében. A választott korpusz indoklása, a hipotézis felvázolása dominánsan deduktív módszert sejt. A bevezető részben említett kettősség is az egész felől történő indíttatást igazolja. Konklúziója: „a stíluskohéziót éppen a hasonlóság és különbözőség; az egyensúlyozás és bizonytalanság ellentéte adja” (39). A tanulmány jóval túllép a stíluskohéziót érintő határon, a társtudományok (irodalomelmélet, irodalomtörténet, esztétika, szövegtan) is felhasználhatják szélesebb spektrumokat érintő megállapításait.

Fehér Erzsébet Nemes Nagy Ágnes verselmélettel – a költői stílussal, a költői formanyelvel – foglalkozó esszéit elemzi magas szintű elméleti alapotottsággal. A kohézióval, így a stíluskohézióval is teoretikus síkon, áttekintően foglalkozik. Igen lényeges megállapítása a témát illetően a következő: „Ő [Nemes Nagy Ágnes] ugyanis gyakorlatból tudja, hogy az ún. »formai« és a »fogalmi« aspektus nemcsak azért szétbonthatatlan, mert a vers közegében minden apró elem jelentésszerű, hanem azért sem, mert már az alkotásfolyamatban a költői megismerés természetéből adódóan egységet alkot” (45). Ez az egység, amely műalkotásban testesül meg, születésétől magában hordozza a kohéziót.

Heltainé Nagy Erzsébet, a sinkai költészet avatott elemzője a népi konceptualizációt tartja e költő munkásságában jelentésképző és stílusalkotó tényezőnek. Szemantikailag összetartja a kontextust, ez azt jelenti – vallja a szerző –, hogy stíluskohéziós eszköz. A szöveg egészének stílusát összetartó erő nemcsak a nyelvi megjelenésben (külső), hanem értelmi összetevőkben is jelen van. Ha ezt elfogadjuk – és nincs okunk ebben kételkedni –, akkor más alkotókra is érvényes az, hogy lehet domináns stilisztikai összetartó erő, de ez nemcsak a stílusban mint stíluskohézió jelentkezik, hanem más szinteken is jelen van, például a szövegalkotásban stb. A szerző meggyőző részletességgel tisztáz fogalmakat abból a célból, hogy egyértelműsítse azt a nézőpontot, amelyből a vizsgált jelenségeket szemléli és értékeli.

Cs. Jónás Erzsébet Csehov-szövegek magyarra fordításának összehasonlító elemzését választotta témájául. Elsősorban szövegtani, szövegszerkesztési, műfordítási problémakörben vizsgálódik. A fordítástechnika rétegei között megjelenik a stilisztika mint mérvado tényező. A stíluskohézió azzal a témakörrel konvergál, amely szerint a fordító vilásképe a stílusát is befolyásoló tényező, kiegészítve azzal, hogy a kohéziós alap az író vilásképe, amely a stílusát befolyásolja, illetve egységbe rendezi. A szerző a kettő megfeleltetésének közelítésére tereli a figyelmet. Így kerülhet a lefordított mű hitelesebb formákban az olvasóhoz.

Kabán Annamária a dolgozat címében is jelzi, hogy az intertextualitás mint szövegszervező elv a témája. A szövegkohézió kerül elsősorban a látótérbe konkrét korpuszon, összehasonlító elemzéssel, párhuzamba állítva Kovács András Ferenc: Babitsolás és Babits Mihály: Balázsolás című versét: „az intertextualitás fontos szerepet játszik a jelentésképzés folyamatában – írja a szerző – és ezzel a szövegkohézió megteremtésének is sajátos eszközzé válik” (112). Ehhez a megállapításához kínálkozott volna még a stíluskohézió és az intertextualitás kapcsolatának illusztrálása a jelzett két szöveg alapján.

Kemény Gábor Krúdy és Márai Szindbádját állítja párhuzamba, illetve vetíti egymásra a két szöveg stilisztikai összehasonlításának a céljából. A szerző megtalálta az erre a célra alkalmazható legadekvátabb módszert: a stilisztikai alapon történő összehasonlítást. A stílusimitáció kényes téma az író számára is, mert könnyen paródiává válhat, és ezzel célját téveszti. Az elemzőnek sincs könnyű dolga. A számítógépes vizsgálat meghatározott mennyiségű és terjedelmű korpuszon három szempontból történt: szintaktikai sajátosságok; szófajok aránya; nyelvi képek sűrűsége. A vizsgálat eredménye az, hogy Márai szövege „krúdysabb” volt, mint az eredeti Szindbád. Márainak „nyilvánvalóan az a célja, hogy nyomatékossabbá tegye Krúdy stílusának legjellegzetesebb vonásait” (121), és közben megőrizzé saját írói stílusát. A dolgozat annak is bizonyítéka, hogy a stilisztikai vizsgálat nem szubjektív, emocionális megítélésen alapuló fikció, de racionális, objektív módszer is a kutatást szolgálatába állítható. A részeredmények elemzése, a táblázatok magyarázata, mint az állítást hitelesítő módszer, is követendő a stílus kutatásban. (Természetesen nem minden vizsgálati témára alkalmazható.)

Kiss Sándor a szöveg belső összefüggését vizsgálja egy francia szerző Guillevic *Art poetique* című kötete alapján. A szöveg egységét bizonyítja olyan megállapításaival, mint: „denotatív jelentéshez konnotációk összessége csatlakoztatható”. Összefüggésrendszerekről szól (fonetikai, grammatikai, lexikai szinten), de lényegesnek ítéli ezen kívül azt is, hogy a szövegformálásban a szövegdarabok egymáshoz mérten részt vesznek a szövegkohézió megteremtésének típusaiban. Egységre utaló formai jegy az, hogy a verskötet alcíme „költemény”, tehát az egyes szám használatával is az egységsejmeléletet sugallja. Versdarabokból áll össze a kötet, amelyek analitikus formában hordozzák az alapvető üzenetet. A versdarabokból koherens rendszer szövődik, az elemzett párhuzamokból, a költő és a világ kapcsolatrendszeréből jön létre egy magasabb rendű koherencia. Hiányzik azonban a dolgozat végéről egy, az eredményeit, meglátásait magában foglaló összegzés, amely a vizsgálati eredmény lényegét reprezentálja.

Kornyáné Szoboszlai Ágnes fontosnak ítéli, hogy a stíluskohézió fogalmának értelmezéséhez felhasználja azokat a magyar szakirodalomban fellelhető megállapításokat, amelyek kiindulási alapot teremthetnek a vizsgálataihoz. Választása a szó- és kifejezőkészlet kohéziót biztosító szerepének elemzésére esik, elfogadva Szabó Zoltánnak a stíluskohézió mibenlétére vonatkozó meghatározását. Azokból az eszközökből választ, amelyek egyrészt a stíluskohézió részei, másrészt igazolhatóan jelen vannak a vizsgált korpuszban. A példatára – Zsigray Julianna regényét véve alapul – hiteles, inkább az író életrajzát egyéni és kora stílusának a reprezentatív bemutatását vállalja. Elsősorban szövegillusztrációja révén érintkezik a címben jelzett vizsgálati témával.

Máthé Dénes szempontokat ad a szürrealista szöveg értelmezéséhez. Olvashatunk a szürrealizmusról általában és arról a vonulatról, amelyben a valóságfelettség mellett az irányzat által elképzelt „igazi valósággal/valódisággal” az álom és valóság olvad össze. A szürrealizmus és a nyelv; a szürrealista élmény- és értelemellenesség kérdésköre is szóba kerül. Korpuszai József Attila, Tamkó Sírátó Károly, Déry Tibor versei, írásai. A szürrealista képtípusok vizsgálatai inkább szövegstilisztikai elemzések, és az összegzésben levont konklúzió e szempontból hitelesnek mondható megállapításokkal zárja a tanulmányt.

Nagy Andrea tanulmányának az alcíme vall a szándékáról: *Stiluskohéziós eszközök és szövegjelentés Anna Gavalda egy regényében*. Célként a stíluskohéziót alakító nyelvi eszközöket formai-értelmi egységben tekinti át, megvizsgálva, hogy milyen módon járulnak hozzá a szövegértelmezéshez. Ez csak az egyik aspektus, ennél több rétegű és konkrétabb a vizsgálata: a névmások stíluskohéziós szerepe; a mondszerkezeti sajátosságok mint stíluskohéziós eszközök; makroszintű és mezoszintű stíluskohéziós eszközök funkcióinak elemzése is része a munkának. Konklúziója az, hogy komplex stíluskohéziót biztosító eszköztárat mozgósít az író az emlékfelidezés megjelenítésére. Következménye, hogy a befogadó is komoly szellemi erőfeszítésre kényszerül. (175). A francia szöveg mellett, vele párhuzamosan táblázatszerűen jelenik meg a magyar megfelelője. Nem esik szó azonban arról, hogy ki fordította a szöveget. Ez a kérdéskör újabb magyarázatot igényelne.

Pethő József az alakzat és a szövegkohérenca témakörében elsősorban a szövegösszefüggés szempontját tartja szem előtt. Már a dolgozat elején a fogalmak: kohézió, konnexitás, koherencia értelmezésének tisztázása világos rálátást ad az elemző szándékára: tudniillik arra, hogy kommunikációs és procedurális szempontból kívánja tárgyalni a Krúdy-korpuszt, a koherencia fogalmát és kérdéskörét figyelve. A stílusalakzatok közül az ellentét, a halmozás és az ironia mint a Krúdy- szövegek koherenciájának, ebből adódóan Krúdy egyéni stílusának fontos összetevőjeként kerül előtérbe. A szövegértelem alakításában mind szövegteni, mind stilisztikai aspektusból tartja különösen lényegesnek a szerző ezt az alakzatsoportot.

Porkoláb Judit és Boda István Károly Orbán Ottó verseit választva, korpuszként áttekintve az életművet többféle megközelítést kínálnak: például szövegteni és/vagy komplex stíluselméletet. A szerzők választásukat így összegzik: „Verseiben fellelhetőek olyan jellegzetes stílári eszközök, amelyek egy versszövegen belül illetőleg meghatározott versszövegek között sajátos kohéziót valószínűsítanak meg. Jelen tanulmányunkban [...] Orbán Ottónak a különböző időkkel jelölő jellegzetes szám- és kifejezéskészletét, mint stíluskohézió stílári eszközeit vizsgáljuk néhány kiválasztott versben” (192). Megállapításuk végül az, hogy a versekben használt évszámok, életkorok olyan stíluskohéziós elemek, amelyek a költő életének fontos mérföldkövei. Az „érzékeny lírai én” szeizmográfként jelzi a társadalmi egyéni élet változásait, és a számok az idő szimbólumává válnak, az idődimenzió síkján tartják össze, stilizálják a szöveget.

V. Raisz Rózsa az ironia alakzatát tartja feltűnő, sőt egyik domináns jelenségnek Márai munkásságában. Egy elbeszélést választ ennek a demonstrálására. Más elemzőkre hivatkozva is igazoltnak tartja állítását, de a saját szövegvizsgálata ezt több dimenzióban is alátámasztja. Az ellentét mint szövegszervező elv a boldogság/boldogtalanság megélését jeleníti meg a párbeszédű szövegben. A tanulmány szerzője az általánosra és a részletekre is ügyelve elénk tárja az író eszköztárát, amelyek nyelvi megjelenésükben, a szöveg denotatív jelentésében végigvezetik az olvasót a megélt boldogság állomásain, amely konnotatív jelentésében, az író megnyilatkozásában maga a boldogtalanság. A szövegegész sugallja az ironiát. A szerzőt időzve: „A szöveg stíluskohézióját az ironia és az önironia hozza létre” (206). „Világsszemlélet és beszédmód tekintetében egyaránt ironikus ez az elbeszélés, és ez valószínűleg megjelöli stílári egységét, azaz a stíluskohéziót” (uo.). Külön érdeme a tanulmánynak, hogy minden állítását igazolja is, nem hagy nyitva egyetlen kérdést sem, amely az elemzett szöveg alapján a jelzett témakörben megválaszolható.

Skutta Franciska a francia irodalomból választ szöveget, és az ismétlést mint kohéziós eszközt teszi vizsgálatá tárgyává. Elsősorban a szöveg kohéziójának a megteremtésében szerepet játszó variánsokat vizsgálja. Bár a szó, a mondat, sőt olykor szövegrészek ismétlődését tapasztalja, végső megállapítása, „az ismétlés már a teljes életmű egységét és kohézióját szolgálja” (221).

Szikszaíné Nagy Irma a stíluskohéziót összehasonlító elemzéssel a nyelvhasználat funkcionális variációjának tükrében szemléli és szemlélteti. Kosztolányi Dezsőnek és Parti Nagy Lajosnak egy-egy verse – párhuzamba állítható költeménye – a vizsgálandó anyag, másrészt a hipotéziseket

bizonyító példa. Szót érdemel a két költő kiválasztása is, hiszen mindketten koruk irodalmi életének centrumába sorolhatók. Nagyon világosan kirajzolódik, ami összeköti és elválasztja őket. A tanulmány szerzője az összehasonlítást a vizsgált jelenség minden szintjére kiterjeszti, egyetlen jelenség sem marad észrevétlenül, elemzetlenül. A modern és a posztmodern szöveg párhuzamából az tűnik ki, hogy különböző módon teremtik meg a stíluskohéziót. A szemantikai, szintaktikai és pragmatikai szint funkciója igen eltérőnek látszik – egyik modern homogén; a posztmodern heterogén stílusszerkezetet mutat. A modern (Kosztolányi-) alkotás szerint a stiláris jegyek összefüggésrendszere stíluskohéziót sugall, a posztmodern (Parti Nagy Lajos) új stílusjegyek teremőjévé (nyelvertermővé) lép elő, és a „posztmodernségben éppen az ilyen típusú innovációnak van kánonformáló hatása” (237) – írja a tanulmány szerzője.

Tátrai Szilárd már tanulmánya címében világossá teszi a vizsgálat témát: szinte kulcsszavaként felsorolva: *stilus, nézőpont, irónia*; ezután a Szerb Antal-novellák címe következik, amelyek az elemzés alapjául szolgálnak. A szerző elméleti síkon megalapozva tiszta fogalmakkal dolgozik (igaz, a stíluskohézió magában rejtje a bizonytalanságot, de e konferencia és kötet éppen ennek egyértelműsíthetőségét szándékozik körüljárni). Konkrét szöveg a vizsgálat alapja, de szinte vele párhuzamosan születik és él az elméleti háttér, így annak az összefüggésnek a feltárása, amely a stílus, a nézőpont és az irónia között tételezhető a narratív diskurzusokban. Bár az eredményt illetően általánosságban lehetőségként levont következtetésnek tűnhetnek a befejező sorok, de bizvást elfogadhatjuk állításként: „a perspektívizációban rejlő lehetőségeket rejtett metapragmatikai reflexióként kiaknázó irónia – a különböző nyelvi reprezentációk megformáltságát előtérbe helyezve – milyen módon jelenhet meg a narratív diskurzusok egészét átfogó, koherenciateremtő stílusteremtő stílusteremtőként” (250), ez a hipotetikus konklúziója is a vizsgálatoknak.

A dolgozatok bemutatásának a végére érve igazoltnak tarthatjuk a „sokarcúság” tényét, de nem vitatható az érték, amely a kötetben fellelhető írásokban rejlik. Általában a kohézió, sőt a stíluskohézió fogalmának alakításához/kialakításához hozzájárulnak akár úgy, hogy egy-egy kohéziót biztosító stíluseszközt elemeznek egy adott műhelyben, akár olyan elméleti megállapításokat érintenek, amelyek más nézőpontból lehetséges szemlélet felé mutatnak.

Nem született meg a stíluskohézió mint fogalomnak a pontos definíciója (kételkedhetünk is benne, hogy valaha is megszületik-e), de a kohéziót biztosító eszköztár bővült akár nyelvi tényekkel, akár aspektussal, így az adott szöveg, összehasonlítva, egyedként vagy az életmű felől nézve gazdagította szemléletünket. Felsorolásszerűen: a stíluskohézió szintjei; nyelvi és szemléletbeli összetevői; az egyes műfajokban domináló kohéziós lehetőség; a posztmodernben a stílusmodulok rendezettsége/rendezetlensége – azaz mindezek megjelenése a tanulmánykötet hozadéka.

Mint azt írásom elején jeleztem, az Előszó szerzője, a kötet szerkesztője a további kutatást prognosztizálva kérdések sorát teszi fel a témával kapcsolatos kutatások lehetőségeként. Megválaszolandó kérdések sora, amelyek közvetve vagy közvetlenül érintik a stílus kutatásának ezt a szegmensét. Kiegészítésként a következő szempontok is vizsgálati tárgyalni kínálkoznak:

- a stíluskeret mint zárt és elasztikus lehetőség a posztmodern szövegekben,
- a szöveg hangsítása mint stíluskohéziót evokáló eszköz,
- az olvasónak a stíluskohéziót érzékelő receptora feltételezett összetevői: tudatosság és spontaneitás.

Összegezve: e kötet tanulmányai bizonyítják, hogy a stíluselemzésben, a stilisztikában magas fokon jártas szerzők szólaltak meg. A nem magyar nyelvű szépirodalmi korpuszok a fordítás miatt kérdésessé tesznek megállapításokat, látásmódot attól függően, hogy mi a vizsgálat témája. E kötet kohézióját nem csak a stíluskohéziót biztosító eszköztár elemző bemutatása adja, hanem a modern és a posztmodern szövegek karakterének több szempontú rajza. A feltett kérdések további kutatáshoz adnak perspektívát, és a munka folytatására ösztönzik a stilisztikával elkötelezett kutatókat.

Rozgonyiné Molnár Emma

ny. főiskolai tanár
SZTE Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Magyar Nyelvészeti Tanszék